

СТАНОВИЩЕ

във връзка със защита на докторски труд
за придобиване на образователната и научна степен „доктор“
в Област на висше образование: 3. Социални, стопански и правни науки
Професионално направление: 3.8. Икономика /“Финанси, парично обръщение, кредит и
застраховка“/

Тема на докторския труд:

**Стратегическото управление на гръцкия банков сектор преди и след глобалната
финансова криза: фокус върху гръцките банкови филиали - дъщерни компании
в България и Румъния**

Автор на докторския труд: Панайота Триперина, докторант редовна форма на обучение към катедра „Финанси и отчетност“ към Стопанския факултет на ЮЗУ

Научен ръководител: проф. д-р Ганчо Ганчев

Становище: проф. д-р Мария Видолова

1. Общо представяне на получените материали

Настоящата рецензия е изготвена на основание Заповед № 1467/09.07..2018 г. на Ректора на Югозападен университет „Неофит Рилски“, с която съм избрана за член на научно жури във връзка с обсъждане на дисертационния труд на Панайота Триперина, в съответствие с чл. 4 и чл. 9 на Закона за развитие на академичния състав в Република България, чл. 30 (3) на Правилника за приложение на този закон, както и в съответствие с чл. 4, ал. 3 от Вътрешните правила за развитие на академичния състав в ЮЗУ „Неофит Рилски“ и решение на Факултетния съвет на Стопански факултет /Протокол №33/04.07.2018 г./. Рецензията е съобразена със стандарта за формата и съдържанието на рецензиите и становищата при провеждане на публична защита на дисертационни трудове.

Представената документация е в изискуем обем и отговаря на Закона за развитие на академичния състав и Правилника за неговото приложение. Не са констатирани нарушения в процедурата по провеждане на защитата. Документацията на кандидатката е пълна и дава възможност за изготвяне на рецензията.

2. Кратки биографични данни за докторанта.

Триперина Панайота притежава магистърска степен, специалност „Бизнес администрация“ от Университета в Кентъки /САЩ/ в сътрудничество с Атинския технологичен институт, както и бакалавърска степен по хранителни технологии от същия университет. Професионалният опит на г-жа Панайота Триперина включва експертиза в областта на банковото дело - Гръцка национална банка /от 2000 г. до настоящия момент, като в различните години отговаря съответно за текущи сметки и депозитни продукти, жилищни и потребителски кредити, ликвидност, частно банкиране и др. /. Дисертантката има публикации по проблемите на дисертацията, в т.ч. анализ и оценка на стратеги-

ческото управление в банковия сектор преди и по време на икономическата криза и стратегическо лидерство и представяне резултатите в банковия сектор в Гърция.

3. Актуалност на тематиката и целесъобразност на поставените цели и задачи.

Представеният дисертационен труд е посветен на несъмнено значим от гл.т. състоянието и тенденциите във финансовия и по-специално банков сектор в Гърция проблем, каквато е възможността за повишаване ефективността на функционирането на финансовата система в контекста на антикризисните мерки и широко мащабните реформи на икономическия и паричен съюз, както и прецизиране и минимизиране на поеманите от страна на банкните мениджъри рискове в условията на динамично развиващ се пазар. Проблематиката е особено значима и придобива приоритетно значение във връзка с преодоляване последиците от кризата в Гърция, което обосновава и необходимостта от нов прочит както на досега прилагания модел на банково кредитиране, така и на анализа на кризисните процеси. Научното осмисляне на въпросите, поставени в дисертацията, пречупени през мениджирването на риска, изискват решението на комплекс от проблеми от теоретичен, инструментален, нормативен и организационно – методологически характер.

За задълбоченото и изчерпателно изясняване на избраната тема допринасят формулираните изследователски хипотези, свързани с изследване влиянието на растежа на БВП върху печалбите на банкните, ефектът на по-високия коефициент на капиталова адекватност върху възвръщаемостта на активите (ROA) и възвръщаемостта на собствения капитал (ROE) на банкните, както и ефекта на общата ликвидност върху възвръщаемостта на активите (ROA) и възвръщаемостта на собствения капитал (ROE) на банкните на фона на еволюцията на резултатите на филиалите на гръцките банки в България и Румъния.

4. Познаване на проблема.

Разработката свидетелства за познаване на изследвания проблем, като авторката е проучил специализираната научна литература. Литературните и законодателните източници са използвани коректно. Изборът на научни заглавия, стилът и аналитичността на дисертационния труд позволяват да се обобща, че дисертантката познава добре достиженията на науката в изследваната от нея област, систематизира известните научни постижения, синтезира научни тези, откроява и формулира нерешените проблеми.

5. Методика на изследването.

За разработването на дисертационния труд авторката е използвала методите на теоретичния и сравнителния анализ, коефициентен анализ, регресионен анализ и др. Използваните изследователски методи, както и възприетите ограничения са съобразени с широкия обхват на темата, непрекъснатата актуализация на международната и национална регулаторна рамка, както и сложността и спецификата на разглежданите проблеми и сензитивността на голяма част от информацията

6. Характеристика и оценка на дисертационния труд.

Дисертацията се състои от увод, изложение в шест глави/части/ и заключение /с общ обем 197 стр./. Библиографията съдържа 173 чуждестранни източника, по проблемите на кредитирането, финансовата криза и антикризисното регулиране, политиките на ЕС в областта на финансите и банковото дело, както и официални документи на институциите на ЕС и българските институции, актуалната регулаторна и нормативна рамка и др.

Първа глава/част/ е посветена теоретичен анализ, основан на задълбочено проучване на специализираната литература, с цел да се интерпретират и обяснят основните причини, довели до глобалната финансова криза. Засягат се проблемите, свързани със стратегическата оценка на управлението на банките. Проследени са трендове и тенденции в развитието на клоновата мрежа, интернет банкирането, използването на АТМ устройства, мобилно банкиране и др.

Във втора глава /част/ дисертантката представя теоретичен и сравнителен анализ на проблемите, тенденциите и перспективите, свързани с функциите и рисковете, генерирани в банковата система. Въз основа на проучената литература са открити основните причини за възникването на глобалната финансова криза, както и е анализирано влиянието на икономическата и политическа нестабилност в банковия сектор и е направено сравнение на финансовите резултати на българските и румънските банки – филиали на гръцките банки - за периода от 2008 г. до 2015 г. Отделено е внимание на ликвидността на ливъриджа, както и промените в банковия надзор и микро и макропруденциалните политики, мерките за парично предлагане на централните банки, вкл. еволюцията на Базелските стандарти CAMELS анализа след кризата. Интерес представлява и анализа на гръцката банкова система преди и по време на финансовата криза

В трета глава /част/ на дисертационното изследване се разглеждат отделни аспекти на сливанията и придобиванията в банковия сектор, като е акцентирано върху причините, поради които гръцките банки са фокусирали своя интерес към Балканите и Югоизточна Европа.

В четвърта глава /част/ дисертантката анализира банковата среда в Албания, България, Македония, Румъния и Сърбия., в т.ч проследява някои основни показатели, свързани с банковата дейност, както и отражението на финансовата криза върху дейността на банките в тези страни.

В пета глава/част/ дисертантката извършва проверка на поставените изследователски хипотези, а именно - хипотеза № 1 – Процентът на растеж на БВП на държавата има положителен ефект върху печалбите (рентабилността) на банките; хипотеза № 2 - По-високият коефициент на капиталова адекватност има отрицателен ефект върху възвръщаемостта на активите (ROA) и възвръщаемостта на собствения капитал (ROE) на банките; хипотеза № 3 - Общата ликвидност има отрицателен ефект върху възвръщаемостта на активите (ROA) и възвръщаемостта на собствения капитал (ROE) на банките. Основните показатели за банковата дейност, които се използват в проверката на хипотезите са коефициента възвръщаемост на активите (ROA) и коефициента на възвръщаемост на капитала (ROE). Независимите променливи, използвани при анализа са степента на растеж на БВП, капиталовата адекватност и ликвидността. Проследено е в

динамика изменението на някои основни показатели на ОББ и банка Пиреос България, Румънската банка и Пиреос банк Румъния, а именно - съотношението капитал/общо активи за периода 2008-2015 г., както и данни за общата ликвидност, кредити към депозити, капиталова адекватност, обезценки за загуби, ROA и ROE.

Глава шеста/част/ са представени резултатите от извършеното проучване. Резултатите от приложения регресионен анализ на заложените банкови показатели показват частично потвърждение на първата и втората изследователска хипотеза и потвърждение на третата хипотеза, по отношение на четирите банки-филиали на гръцките банки в България и Румъния.

В последната седма глава /част/ авторката представя някои основни заключения по отношение работата на филиалите на гръцките банки в България и Румъния и обяснява причините за тяхното по-добро представяне от банките-майки в Гърция.

7. Приноси и значимост на разработката за науката и практиката.

Извършеният от дисертантката анализ, както и приложената методология допринасят за предефиниране и разширяване на съществуващите знания, както и получаване на резултати, които могат да бъдат квалифицирани като авторски принос. Докторантката много добре е очертала актуалността на разглеждания проблем през призмата на необходимостта от по-радикална промяна и регулации в света на финансите. Професионален интерес представляват изследваната релация между някои основни показатели за дейността на търговските банки – филиали на гръцките банки в България и Румъния.

Като приносни моменти могат да бъдат приети:

1. Задълбоченият анализ на действащата регулаторна рамка и изведените въз основа на това закономерности, тенденции и научни обобщения за различните форми на проявление на финансовата криза и в частност отражението ѝ върху дейността на банковия сектор в Гърция.
2. Приложеният инструментариум за количествено и качествено проследяване на основни банкови показатели на дъщерните банки в България и Румъния в различни сегменти и на различни пространствени равнища.
3. Приложеният регресионен анализ по отношение търсенето на релация между основни макроикономически показатели и основни банкови показатели, което допринася за сравнимост на дейността на анализиранияте банки.

8. Преценка на публикациите по дисертационния труд

Публикациите на дисертанта определено се концентрират около проблематиката на дисертацията, като съдържат оригинални моменти, свързани с разработената дисертация. По съдържание и брой са достатъчно представителни и представят реално постиженията на докторанта.

9. Лично участие на докторанта

Преценявам, че разработката е лично дело на докторантката под ръководството на научния си ръководител.

10. Автореферат

Авторефератът е съставен според изискванията и отразява коректно всички основни части от дисертацията.

11. Критични забележки и препоръки

В бъдещата си работа, като имам предвид заеманата от докторантката позиция, би могло да се помисли за едно още по-задълбочено изследване на поставените проблеми в контекста на промените в структурирането на банковия съюз и евровалутния механизъм, както и търсенето на възможности за усъвършенстване на националната регулаторна рамка.

12. Лични впечатления

Не познавам лично докторанта, но впечатленията ми от съдържанието и логическото структуриране на представения дисертационен труд оформянето на документите във връзка с процедурата са много добри.

13. Препоръки за бъдещо използване на дисертационните приноси и резултати

Голяма част от представените изводи и предложения представляват интерес за специализираната аудитория както във връзка с актуализиране на регулаторната рамка съобразно европейското законодателство, така и във връзка с обогатяване на емпиричния опит по разглежданите проблеми.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Като имам предвид актуалността на разглежданата проблематика, задълбоченото разработване на теоретичната рамка и възможността за използване резултатите от проведения емпиричен анализ, считам че дисертационният труд на **Панайота Триперина** отговаря на общоприетите изисквания. Давам своята положителна оценка за проведеното изследване, представено от рецензираните по-горе дисертационен труд, автореферат, постигнати резултати и предлагам на почитаемото научно жури да присъди образователната и научна степен „доктор“ в област на висше образование: 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление: 3.8. Икономика /“Финанси, парично обръщение, кредит и застраховка“/

София, 23.08.2018 г.

Проф. д-р Мария Видолова